

Friedrich-Ebert-Stiftung, împreună cu Asociația pentru Politică Externă, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • FEBRUARIE 2023 • NR.2 (204)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Mădălin Necșuțu, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

1. General în rezervă al Armatei Române, Virgil Bălăceanu: „Este important ca resursa financiară să fie dirijată spre acele echipamente care sunt absolut necesare luptei de apărare”
2. Editorial, Mihai Isac, jurnalist și comentator politic: „Republica Moldova, sub amenințarea Kremlinului și în 2023”
3. Ana Mihailov, directoare a Fundației „Friedrich Ebert” Moldova: „Sper că noul guvern nu va fi doar o mimare a schimbărilor din țară”
4. Opinia expertului, Natalia Stercul, președintă a APE: „Războiul pe scară largă al Rusiei împotriva Ucrainei: un an de rezistență”
5. Analiză Platforma pentru Inițiativele de Securitate și Apărare (PISA): „Mediul de securitate în Republica Moldova în contextul pregătirilor unei noi ofensive rusești pe frontul din Ucraina”

Știri pe scurt:

 Președinta Maia Sandu a declarat, pe 23 februarie, în cadrul unei vizite la București, că România a fost și este alături de Republica Moldova cu ajutor atât în plan politic pentru parcursul european, cât și în cazul multiplelor crize suprapuse în ultimii doi ani în Republica Moldova. „Azi mai mult ca niciodată simțim sprijinul puternic al României pentru cetățenii Republicii Moldova. Știm că sângele apă nu se face și relația noastră este cea mai bună dovadă. Așa cum a spus în glumă ministrul Aurescu, Republica Moldova e probabil singurul stat din lume care are doi miniștri de Externe în același timp. Mulțumim României că este prietenul și avocatul nostru”, a declarat Maia Sandu. Ea a adăugat că Parteneriatul strategic cu România înseamnă beneficii concrete în multe domenii, iar în plan extern există o cooperare strânsă. „Suntem tot mai aproape de România, de Uniunea Europeană, de familia noastră. Din păcate totul este umbrit de tragedia unui război crunt. Rusia a invadat o țară vecină cu noi. Ucraina ține piept invaziei datorită eroismului ucrainenilor și ajutorului țărilor prietene”, a adăugat ea.

 Șefa Procuraturii Anticorupție, Veronica Dragalin, a declarat pe 23 februarie, în cadrul unei emisiuni televizate la TVR Moldova că, în privința finanțării protestelor organizate de Partidul Ilan Șor, oamenii legii încă acumulează probe pe unele acțiuni în desfășurare și că un episod din acest dosar ar putea fi trimis, în curând, în judecată. Veronica Dragalin spune că eventualitatea unor condamnări ale persoanelor implicate în scheme frauduloase, va descuraja fenomenul organizării protestelor plătite. Potrivit Procuraturii Anticorupție, în ultimele luni, cu ajutorul mijloacelor tehnice speciale, s-a reușit documentarea mai multor episoade în care membrii grupului criminal organizat au transmis peste 3,3 milioane de lei, 61.000 de euro și 55.000 de dolari către membri și activiști ai Partidului Șor.

 Șefa statului Maia Sandu, a avut pe 22 februarie, la Varșovia, o întâlnire cu președintele Statelor Unite, Joe Biden, în cadrul căreia au discutat despre efectele războiului rus din Ucraina asupra Republicii Moldova și probleme legate de securitatea națională. Liderul de la Casa Albă a reafirmat sprijinul puternic al Washingtonului pentru Chișinău. În context, Maia Sandu l-a invitat pe Joe Biden să viziteze Republica Moldova. Oficialul american a mai fost la Chișinău în martie 2011, când deținea funcția de vicepreședinte al Statelor Unite. În cadrul discuțiilor, președintele Maia Sandu a declarat că Republica Moldova prețuiește libertatea și se angajează să rămână parte a lumii libere. În același timp, și-a exprimat recunoștința pentru sprijinul oferit de SUA. „I-am transmis Președintelui Biden că moldovenii își doresc să rămână parte a lumii libere, să trăiască în siguranță și să-și realizeze visul de a adera la Uniunea Europeană și i-am mulțumit pentru sprijinul important oferit de către SUA pentru dezvoltarea economică și transformarea democratică a țării noastre”, a declarat Sandu.

Republica Moldova și riscurile de securitate în noua fază a invaziei ruse din Ucraina

Armata Republicii Moldova a primit din partea Germaniei primele trei transportoare blindate de tip Piranha.

Noua etapă a invaziei ruse în Ucraina aduce cu sine și o serie de riscuri de securitate pentru Republica Moldova. Acestea au fost exprimate deja public prin vocea președinteia Maia Sandu care a oferit o serie de amănunte despre cum Rusia plănuiește deja destabilizări la Chișinău, iar vehiculul principal îl reprezintă protestele plătite ale unui partid politic

condus de oligarh fugar în afara țării.

Dacă scenariul militar clasic este puțin probabil, grație vitejiei și determinării soldaților ucraineni de a-și apăra țară și eșecului spargerii frontului ucrainean în zona Odesa suferit de ruși până în prezent, Moscova a schimbat tactică. Federația Rusă merge pe scenariul folosirii „coloanei a cincea”

în încercarea de debarcare a puterii proeuropene de la Chișinău și înlocuirea sa cu un regim-marionetă pro-Kremlin.

Până în prezent instituțiile abilitate ale Republicii Moldova au dat dovadă de vigilență, dar pericolul este departe de a fi trecut de lângă Chișinău. Tocmai de aceea, reprezentanții Republicii Moldova

▶ și-au intensificat eforturile de consolidare a capacităților militare, au mărit bugete de apărare și cer partenerilor occidentali echipament militar defensiv pentru a respinge orice tentativă de atac asupra țării.

Pe de altă parte, Rusia încearcă deja să apese punctele de presiune pe care le controlează în Republica Moldova. În primul rând, propaganda rusă lucrează intens cu narațiune ce vizează dezbinarea societății prin susținerea artificială a divizării societății pe criterii etnice. De asemenea, Moscova încearcă să șantejeze politic Chișinăul prin dosarul transnistrean, acolo unde încearcă voalat să inducă ideea că negocierile se vor termina din pricina Chișinăului și a apropierei sale de Uniunea Europeană.

Nu în ultimul rând, Moscova a încercat să prefațeze schimbarea garniturii guvernamentale de la Chișinău și preluarea funcției de premier de către Dorin Recean ca un semn de slăbiciune a actualului cabinet proeuropean. Venirea în funcția de premier a unei persoane cu experiență organizatorică și aptitudine și cunoștințe pe partea de securitate și apărare, nu poate fi pe placul Moscovei.

Rusia nu și-a slăbit eforturile propagandiste prin media pe care o controlează în Republica Moldova și a luat deja în colimator noul cabinet de miniștri de la Chișinău. Pe de altă parte, Occidentul și-a manifestat din nou susținerea față de Republica Moldova prin invitarea președintei Maia Sandu în 21 februarie, la Varșovia, pentru discursul istoric ținut de șeful de la Casa Albă, Joe Biden, cu prilejul

împlinirii a unui an de la declanșarea invaziei ruse în Ucraina.

Joe Biden și-a exprimat susținerea față de Moldova și de ambițiile sale de aderare la Uniunea Europeană și de apartenență a Republicii Moldova la lumea democratică. Semnalul a fost unul foarte puternic și disuasiv la tentativele în desfășurare ale Rusiei de a destabiliza situația politică din Republica Moldova. Mai mult, Chișinăul a primit asigurări publice din partea liderilor Poloniei și României că vor sprijini Moldova în fața acestor tentative de destabilizare. Așadar, Republica Moldova a fost plasată într-o zonă de protecție din partea Occidentului, fapt ce nu va opri însă acțiunile Moscovei de încercare de debarcare a puterii aleasă legitim și democratic prin votul cetățenilor moldoveni în alegerile desfășurate în ultimii ani.

Este important ca resursa financiară să fie dirijată spre acele echipamente care sunt absolut necesare luptei de apărare

Generalul-locotenent în rezervă cu trei stele al Armatei României, Virgil Bălăceanu, fost comandant al brigăzii multinaționale din sud-estul Europei, a acordat un interviu pentru buletinul de politică externă al FES/ APE despre scenariile la care ne-am putea aștepta în cea de-a doua fază a invaziei ruse în Ucraina, după un an de război. Generalul în rezervă a analizat atent mișcările Rusiei pe frontul ucrainean și soluțiile militare pe care le-ar putea oferi Ucraina în această etapă. De asemenea, am discutat cu dânsul despre implicațiile pentru Republica Moldova ale războiului în desfășurare din proximitatea sa. Vă invităm să citiți integral interviul:

■ **Domnule Bălăceanu, ne pregătim de faza a doua a invaziei ruse în Ucraina. Ambele părți caută să-și întărească pozițiile. La ce ne putem aștepta?**

■ Ne putem aștepta la o concentrare a eforturilor rușilor care este destul de evidentă în legătură cu regiunea Donbas. Este vorba de intența lor de a cucerii orașul Bahmut, iar apoi să deschidă direcțiile tactice înspre Sloviansk și Kramatorsk. Este posibil ca și orașul Liman să fie vizat ca să deschidă o altă direcție dinspre acest oraș înspre Sloviansk.

Rușii se duc și către Donețk pentru a controla trecerile din această regiune. În afară de bătălia pentru Donbas, apare conturată o axă a efortului în Donețk, spre orașul Kupiansk, pe care rușii l-au părăsit și ucrainenii au reușit, într-un succes al contraofensivei, să cucerească acest oraș.

Rușii au adus forțe și pentru întărirea apărării. Este posibilă și o axă de ofensivă pe direcția Svatovek-Kremina, care la ora actuală este controlată de ucrainenii. Armata rusă va încerca, cel mai probabil, să cucerească Lugansk, mă refer la zona dintre Donețk și râul Oskil, iar ținta este să cucerească Sloviansk și Kramatorsk. Indicii actuali arată că vor merge pe direcția cucerii Donbasului.

■ **Domnule general, cât de convingător a fost președintele Zelenski în turneul său diplomatic prin Europa? Să ne așteptăm că va primi mai mult ajutor din partea tuturor capitalelor mari ale Europei?**

Să ne așteptăm poate la mai multe tipuri de armament?

■ Nu neapărat la mai multe tipuri de armament, deoarece acestea sunt deja descrise în solicitările Ucrainei. Fie că vorbim aici despre ceea ce solicită Zelenski sau de ceea ce a solicitat Oleksi Reznikov (fostul ministru al Apărării - n.r.). Știm care sunt tipurile de echipamente militare necesare. Aici vorbim de tancuri, mașini de luptă ale infanteriei, obuziere autopropulsate și tractate, sau aviație.

Solicitările continuă pe linia de apărare antiaeriană și antirachetă și sigur am putea adăuga, deși nu apare în mod evident, problema cererii de drone. Ne referim aici fie la drone de lovire sau de cercetare pentru obținere de informații.

Au mai apărut idei de furnizare pentru rachete cu rază mai mare de 70 de kilometri, respectiv una de 150 de kilometri. Problema care este extrem de serioasă la ora actuală este cea a cantităților, pornind de la ideea că statele vor da publicității aceste date. Altele nu le vor da, aplicând principiul discreției. Deocamdată, cantitățile promise nu sunt capabile să genereze o capacitate de contraofensivă puternică pentru eliberarea teritoriilor. Pot fi luate în considerare astfel de livrări pentru îngrădirea apărării, în funcție de evoluția planificării și succesul ofensivei rușilor de care am vorbit anterior.

De exemplu, Canada a trimis primul tanc. Această țară va livra patru tancuri. De obicei astfel de livrări au loc la nivelul unei companii de tancuri (până la 200 de unități – n.r.). Se vorbește de tancuri Challenger din Marea Britanie, de tancuri din Polonia și Germania. Și SUA va livra, la nivelul unui batalion de tancuri, celebrele Abrams. La nivelul mașinilor de luptă ale infanteriei se conturează alte livrări. SUA pregătesc două batalioane de vehicule Bradley, două batalioane de vehicule Stryker și un batalion de vehicule Marder. Dar toate acestea nu sunt suficiente, deoarece necesarul cel mai mare îl reprezintă mașinile de luptă ale infanteriei. Inițial se vorbea de 500-600, dar acum de 600-700 de bucăți. Există o nevoie la fel de mare de obuziere, de circa 500. Ori pentru aceste echipamente nu sunt date decât din Marea Britanie, și anume un batalion de AS-2019, care reprezintă un obuzier autopropulsat. La fel, una dintre țările scandinave vor trimite un batalion de obuziere autopropulsate.

Vom vedea dacă vizita pe care a făcut-o președintele Volodimir Zelenski în Marea

Britanie și apoi întâlnirea avută cu oficialii UE vor aduce o decizie mai aproape de ceea ce își propun ucrainenii.

Referitor la tancuri, ele trebuie sprijinite de transportoare blindate și vehicule de infanterie, precum și un sprijin de rachete cu bătaie cel puțin medie. Trebuie să luăm în calcul și o apărare antiaeriană foarte puternică nu numai pentru sistemul energetic, ci și pentru gruparea de forțe pentru contraofensivă. Apoi o protecție electronică și sprijin aerian. Fără acestea este foarte greu să mergem pe un scenariu de contraofensivă care să aibă succes.

Se poate întări apărarea, dar pe anumite direcții se poate executa contraatacuri sau contraofensivă cu obiectiv limitat pe adâncimi mai mici și zone mai reduse.

■ **La ce fel de tactici să ne așteptăm din partea Rusiei în cea de-a doua fază a acestui război, ținând cont că tacticile din ultimul an nu au fost unele ce nu au putut fi contracarate de armata ucraineană care la începutul acestui război era și slab înarmată și nepregătită?**

■ Există și scenarii militare în care Rusia a avut succes anterior în Ucraina. Au avut succes în momentul în care gurile de foc de artilerie, fie că vorbim de obuziere sau instalații de lansare de proiectile reactive, în bătălia pentru Severodonețk și Lisiceansk au determinat totuși, într-un timp relativ scurt, ca acele orașe să cadă în mâinile lor.

Ne așteptăm ca și în continuare ofensiva să însemne un sprijin foarte puternic de artilerie și de lovire a pozițiilor de apărare ale ucrainenilor. Mai ales pe poziția liniilor fortificate și pe vechea linie de demarcație dintre Ucraina și republicile secesioniste din estul ei.

Rușii mizează pe ofensivă în zona Donbasului nu numai pe cuceririle pe direcția Bahmut-Sloviansk-Kramatorsk, dar vizează și cucerirea aliniamentelor de apărare organizate de ani buni pe linia de demarcație. Pentru a produce pierderi

ucrainenilor, vor folosi în continuare masiv artileria și pregătirea de foc a ofensivei.

S-ar putea să asistăm la un sprijin aerian mai puternic și din punct de vedere al blindatelor și unităților mecanizate, putem asista la o concentrare a eforturilor pe direcțiile principale, astfel încât numeric să depășească apărarea ucrainenilor. Având efective mai mari de militari de partea lor, ar putea avea succes. Nu știm dacă acest succes va măsura tot câteva sute de metri, așa cum s-a întâmplat la asaltul Bahmutului, sau vom asista la o înaintare de cel puțin câțiva kilometri pe zi.

În planificarea operației, acum mulți ani, pe vremea când eram ofițer-elev în Academia Militară, ritmul unei zile de ofensivă era de 25 de kilometri. Nu mai vorbim astăzi de așa ceva, deoarece asta ar însemna că rușii în câteva zile ar ajunge la porțile Slovianskului și Kramatorskului. Dar probabil vom asista la un ritm de ofensivă al rușilor mai ridicat față de ceea ce au reușit anterior, cu pierderi foarte mari de ambele părți.

■ **Se văd semnele unui început de ofensivă rusă în estul Ucrainei și se pare că acela va fi frontul principal, dar am putea în curând să ne așteptăm ca Ucraina să desfășoare și o ofensivă de recucerire a Crimeii? Care ar fi ingredientele pentru o reușită acolo?**

■ În această privință, problemele sunt destul de complicate. Pentru a ajunge în Crimeea, trebuie să cucerești Hersonul sau cel puțin să dezvolti contraofensiva pe axa Zaporojie-Melitopol, astfel încât să tai legătura terestră dintre Crimeea și Donbas și să îi obligi pe cei care sunt trecuți la apărarea Hersonului, mai ales dispozitivul care înseamnă apărarea pe Nipru și adâncimea Niprului. Ca atare, este de presupus că, până la atingerea aliniamentului Crimeii care ar putea fi și o linie roșie privind întrebuițarea armelor nucleare tactice, să fie destul de dificil să fie înregistrată o contraofensivă de succes, dacă gruparea de forțe ucrainene

nu dispune de echipamente la cantitățile cerute de Ucraina și nu există o pregătire militară adecvată.

Rușii s-au concentrat, pe de o parte, pe ofensiva în Donbas pe care au început-o și o vor amplifica în perioada următoare, iar pe de altă parte, și-au consolidat apărarea prin executarea lucrărilor de fortificații. Le numim pe acestea, nu numai metaforic, dar și în realitate, adevărate „linii Maginot”. Acestea sunt zone de contact cu forțele ucrainene. De asemenea, și-a întărit liniile de comunicații și obstacolele antitanc sau pregătirea aliniamentelor de apărare împotriva luptei mecanizate.

■ **Domnule Bălăceanu, are de ce să-și facă griji Republica Moldova, odată cu această ofensivă puternică în Ucraina? Sunteți de părere că Moscova va încerca noi destabilizări în Republica Moldova ce ar putea veni dinspre Transnistria și UTA Găgăuză?**

■ Nu trebuie exclus un plan de război informațional și de activare în Transnistria și Găgăuzia, însă plec de la premisă că rușii sunt concentrați acum pe sud-estul Ucrainei, în mod special pe zona Donbasului. Nu cred că au nevoie acum să creeze o stare de instabilitate în Republica Moldova, care nu ar fi decât o deconspirare că au început o acțiune de creare de instabilitate în cele două regiuni menționate.

De regulă, creezi o stare de instabilitate atunci când zona respectivă este în vârful săgeții în care treci direcția principală de ofensivă. Acum nu sunt create deloc condițiile pentru deschiderea unei condiții operaționale în sud-vest. Vorbim aici de Odesa și apoi gurile Dunării și apoi spre Transnistria. Rusia nu are momentan forțele necesare pentru o manevră de dublă învăluire ca să lovească și Kievul și apoi să deschidă drumul spre Liov și altă direcție să vină dinspre Odesa spre Liov.

Acest scenariu nu poate fi luat în calcul pentru că nu au forțele necesare. Rusia

nu va renunța la ceea ce și-a planificat în zona Donbas și nu va renunța la întărirea apărării Hersonului și apoi la direcțiile Lugansk și Zaporojie, pentru a dezvolta o ofensivă în zona de sud-vest și nici direcția nord nu este încă pregătită de ofensivă. Teritoriul Belarusului este folosit masiv pentru instruirea rezerviștilor care au fost mobilizați și introduși în bătălia pentru Donbas.

■ **Cum vedeți eforturile Chișinăului de înzestrare cu armament de la partenerii internaționali – UE sau țări NATO- precum și această mărire cu 70% în 2023 a bugetului destinat apărării?**

■ Mărirea bugetului apărării era absolut necesară. De exemplu, România a avut o asemenea experiență, deoarece bugetul apărării a fost subfinanțat ani de zile, până în momentul invaziei Crimeii și a enclavizării Donbas.

Abia în momentul respectiv apare în România pactul politic care permite un buget de 2% din PIB din 2017. Deși în România s-a alocat foarte mult în această perioadă, totuși sunt multe programe de înzestrare care încă nu au fost abordate sau nu au fost finalizate. Așadar, este binevenită creșterea bugetului destinat apărării în Republica Moldova, însă înzestrarea armatei ia un timp foarte îndelungat pentru că este foarte costisitoare. De exemplu, luăm în calcul numai achiziționarea echipamentelor respective, dar fiind echipamente moderne de înaltă tehnologie, acest lucru ia un timp relativ îndelungat privind operaționalizarea unităților care primesc un astfel de echipament.

Este important ca resursa financiară să fie dirijată spre acele echipamente care sunt absolut necesare luptei de apărare, cel puțin din punct de vedere al ducerii luptei de apărare la contact. Deoarece, de exemplu, succesul ucrainenilor a fost legat de ceea ce ei au reușit să demonstreze în cazul luptei la contact. Aceasta a fost capacitatea lor de a rezista în apărare.

■ **Cu ce poate ajuta România în acest moment Republica Moldova pe linie militară și dacă ne-am putea aștepta la o intensificare a acestui ajutor în 2023? Știm că Moldova cere sisteme antiaeriene, ar putea România să ofere astfel de sisteme în condițiile în care Bucureștiul se înzestrează cu astfel de sisteme noi HIMARS sau Patriot?**

■ Este greu de crezut acest lucru pentru că sistemele respective (Patriot și HIMARS în România - n.r.) se livrează cu o anumită etapizare. Să sperăm că livrarea sistemelor

Patriot și HIMARS vor respecta clauzele contractului, deoarece cererea la ora actuală este foarte mare.

România nu întrevide o asemenea situație, fără ca armata României să-și asigure o asemenea capacitate care este integrată în sistemul de apărare antiaeriană și antirachete a NATO, sau a capacității de descurajare a NATO prin sistemele HIMARS.

Pe linia aceasta însă România ar trebui să facă mult mai mult pentru sprijinul

economic pentru Republica Moldova. În ceea ce privește pregătirea pentru apărare, trebuie accelerată instruirea în comun – și aceste exerciții se desfășoară în prezent.

De exemplu, dacă Moldova a primit transportoare blindate *Piranha 3*, aceste vehicule sunt și în dotarea Armatei României și instruirea pe asemenea transportoare privind activitățile legate de mentenanță poate să fie un subiect al cooperării între cele două armate.

■ **Vă mulțumim!**

Republica Moldova, sub amenințarea Kremlinului și în 2023

Editorial de Mihai Isac, analist politic și redactor-șef al politicaexterna.ro

Intrarea în cea de-a doua fază a invaziei ruse în Ucraina va angrena în lanț noi și vechi pericole pentru securitatea Republicii Moldova. Acestea vor rămâne pe aceleași coordonate a amenințărilor clasice, dar și hibride. De altfel, declarațiile președintei Republicii Moldova, Maia Sandu, privind amenințarea reprezentată de Federația Rusă la adresa ordinii constituționale de la Chișinău au readus în discuția publică pericolul reprezentat de tacticile războiului hibrid total dezlanțuit de Kremlin. Sprijinul politic și financiar consistent primit din partea statelor membre ale Uniunii Europene și NATO au ajutat autoritățile de la Chișinău să reziste asaltului hibrid intensificat de Federația Rusă concomitent cu ofensiva militară propriu-zisă din Ucraina.

Faptul că Moldova este invitată la înaltele foruri de securitate europene denotă un interes schimbat din partea Occidentului asupra Moldovei. Maia Sandu și o delegație din Republica Moldova au participat la cea mai importantă conferință de securitate de la Munchen. Demnitarii moldoveni prezenți

joacă un rol important în gestionarea crizelor de securitate care amenință republica, în condițiile intrării în noua fază a ofensivei militare ruse din Ucraina.

Datorită invaziei militare ruse în Ucraina, Republica Moldova se află în atenția comunității internaționale, iar oficialii de la Chișinău trebuie să folosească orice prilej pentru consolidarea relațiilor instituționale și personale, parte a „peer-to-peer diplomacy” [diplomație de contact]. De cele mai multe ori, volumul asistenței financiare depinde și de bunele

relații dintre oficialii statelor implicate, iar Republica Moldova nu are decât de câștigat.

Oficialii de la Chișinău au anunțat deja că Republica Moldova urmărește operaționalizarea cât mai rapidă a hub-ului de securitate al Uniunii Europene de la Chișinău. Aceste ambiții sunt normale având în vedere că Republica Moldova devine treptat un stat producător de securitate pentru spațiul european, inclusiv prin consolidarea centurii de securitate la frontiera UE, în condițiile invaziei militare

devastatoare declanșată de Federația Rusă împotriva Ucrainei în februarie 2022.

Amenințare militară directă

În actualul context regional, Moldova rămâne cu aceleași probleme de securitate. Prezența grupului militar rus din Transnistria, al importantului depozit de muniție de la Cobasna și formațiunile militare ilegale transnistrene, reprezintă amenințări directe la adresa securității Republicii Moldova și a Ucrainei.

Calitatea forțelor militare ruse și a celor paramilitare transnistrene sunt îndoielnice, în pofida deselor exerciții anunțate cu surle și trâmbițe de mass-media rusă și cea transnistreană. Grupați sub denumirea de Grupul Operativ al Trupelor Ruse (GOTR) și pacificatori, militarii ruși, majoritatea recrutați din populația locală, sunt folosiți ca metodă de presiune împotriva autorităților și populației din Republica Moldova și Ucraina.

Kievul este obligat să mențină contingente militare importante la granița cu Republica Moldova pentru a preveni folosirea Transnistriei ca rampă de lansare a unei ofensive ce poate amenința zona portului Odesa și Bugeac. Un rol similar de presiune este jucat și de Belarus, regimul Lukașenko permițând folosirea teritoriului național belarus pentru demararea invaziei ruse care a amenințat Kievul.

Efectivele ucrainene care se află în dispozitiv în apropierea imediată a regiunii transnistrene sunt estimate la aproximativ 12-14.000 de soldați, inclusiv unități militare de elită, care nu pot fi folosite pe frontul din Donbas. Orice succes militar rus în acest sens ar duce la prăbușirea frontului sudic ucrainean și marșul armatei ruse până la granița Republicii Moldova.

O altă amenințare permanentă la adresa Republicii Moldova, Ucrainei, dar și a României, este reprezentată de folosirea Transnistriei ca zonă sigură pentru serviciile de informații ale Federației Ruse. SVR, GRU, FSB și alte servicii federale de securitate ruse au unități active în Transnistria, care

participă din plin la războiul hibrid dus de Kremlin.

Precedent periculos

Chiar dacă pe hârtie grupul militar rus din Transnistria și forțele paramilitare transnistrene pot fi ușor învinse de forțele militare ucrainene într-o confruntare directă, precedentul diplomatic este periculos pentru Kiev. Moscova va folosi acest pretext în războiul propagandistic împotriva Ucrainei și pentru a justifica anexarea unor regiuni întregi, așa cum încearcă să facă în cazul regiunilor unde au fost organizate referendumuri ilegale în toamna anului 2022.

Un astfel de precedent nu ar afecta numai Ucraina, dar și alte state, precum Republica Moldova, Kazahstan ori Georgia. Tbilisi a pierdut deja de facto controlul regiunilor Osetia de Sud și Abhazia. Acestea se află într-un proces accelerat de anexare în spațiul politic, economic și legislativ federal rus, existând demersuri repetate pentru anexarea lor directă de către Moscova.

Este ușor de imaginat organizarea în anumite regiuni din Republica Moldova, dacă nu chiar la nivelul întregii republici, a unui referendum menit să legalizeze o eventuală ocupație militară rusă ori schimbarea ordinii constituționale.

Reduta găgăuză

Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia este o altă zonă cu tendințe puternice pro-ruse, fiind nevoie de o strategie aparte a autorităților de la Chișinău de reintegrare a regiunii în spațiul informațional și politic național.

Moscova folosește periodic mass-media rusă și regională pentru a întehi separatismul etnic și politic din sudul Republicii Moldova. Situația de securitate din regiune este volatilă pe fondul evoluțiilor frontului din Ucraina, populația locală considerând că vinovată de conflict se face conducerea de la Kiev și statele occidentale.

Apropierea alegerilor pentru postul de guvernator al autonomiei în aprilie 2023 încinge și mai mult atmosfera politică regională, principalii candidați încercând să obțină dividende electorale prin jucarea cărții ruse. Practic candidații încearcă să demonstreze că este cel mai fidel susținător al politicilor promovate de Federația Rusă și al relațiilor apropiate dintre Găgăuzia și fratele mai mare rus.

Cu toate acestea, măsurile proactive luate de autoritățile de la Chișinău și Serviciul de Informații și Securitate (SIS) în ultimele luni au împiedicat organizarea unor acțiuni violente în Găgăuzia.

Arme pentru Ucraina, dar și pentru Moldova

Kievul solicită în permanență partenerilor occidentali livrarea de sisteme de armament performant, mai ales tancuri grele, artilerie de mare calibru, sisteme de rachete cu rază lungă de acțiune și avioane de luptă și atac la sol. Presiunea politică și a opiniei publice, precum și realitatea de pe teren, a obligat recent Germania să accepte trimiterea de tancuri *Leopard* pe front, alături de *Challenger*-urile britanice și *Abrams*-urile americane. Acestea li se adaugă transportoarele blindate *Stryker* și vehiculele de luptă *Bradley*, necesare completării formațiunilor blindate și mecanizate ale armatei ucrainene. Numărul real al unităților care vor fi livrate nu este dat publicității din motive de securitate, dar se așteaptă să se apropie de numărul solicitat de Kiev. Antrenamentul soldaților ucraineni se desfășoară în ritm accelerat în Marea Britanie, Statele Unite, dar și în alte state.

Grupul de Contact pentru Apărarea Ucrainei, care se reunește în format „Ramstein” încearcă să gestioneze cât mai bine resursele necesare Ucrainei, fiind un proces complicat de reținerile mediilor politice din unele state membre NATO, precum Ungaria.

Beneficiind de noile sisteme de luptă cât mai rapid, Ucraina are capacitatea de a menține frontul actual, iar următorul pas va

fi livrarea de avioane, cel mai probabil *F-16* ori *Gripen*. Câștigarea supremației aeriene pe câmpul de luptă este cheia unei victorii militare depline a Ucrainei, în condițiile în care statele NATO nu sunt de acord să impună o zonă de interdicție aeriană patrulată de avioanele statelor NATO.

La rândul său, Chișinăul a cerut frecvent livrarea de sisteme de protecție aeriană, precum rachete anti-aeriene, pe fondul frecventelor încălcări ale spațiului aerian moldovenesc de către rachete trase de Rusia împotriva infrastructurii civile ucrainene.

Mirajul neutralității

Un alt mit anacronic al anilor '90 ce afectează securitatea statului este

neutralitatea. Republica Moldova este captivă, din punct de vedere geopolitic, în mirajul neutralității, o moștenire sovietică dură, care a stopat procesul de democratizare a vieții politice de la Chișinău. Prin folosirea acestui pretext, diferite regimuri politice pro-ruse, care s-au perindat pe culoarele puterii, au oprit procesul de apropiere dintre Chișinău și statele Uniunii Europene, motivând că ar putea târî țara în război.

NATO a fost în permanență prezentat ca un pericol absolut pentru integritatea statului moldovenesc și a cetățenilor, iar neutralitatea drept o soluție miraculoasă.

Confruntat cu exerciții electorale dure în următorii ani, partidul pro-

europen de guvernare trebuie să evite să implementeze acțiuni care ar putea avantaja forțele pro-ruse. Autoritățile trebuie să găsească soluții constituționale care să permită aprofundarea relațiilor dintre Republica Moldova și statele membre NATO și UE. Aici va depinde foarte mult de cât vor gândi în termeni electorali și cât în interesul țării politicienii puterii pro-europene. Necesitatea apropierii de NATO este evidentă, dar prețul politic este la fel de mare fără o comunicare deschisă pe subiect. Reducerea influenței propagandei ruse care alimentează aceste mituri depășite, dar încă cu o mare priză la public, este la fel de necesară.

Sper că noul guvern nu va fi doar o mimare a schimbărilor din țară

Ana Mihailov, directoare a Fundației „Friedrich Ebert” Moldova

■ *Republica Moldova, care părea a fi o insulă de relativă stabilitate, este din nou în centrul știrilor. Guvernul Nataliei Gavrilița a demisionat într-un moment în care președintele Maia Sandu a anunțat despre planurile Rusiei de a destabiliza țara. Ce se întâmplă?*

■ Stabilitatea a fost într-adevăr relativă. De la venirea la putere a guvernului Gavrilița, Republica Moldova a trecut printr-o serie de crize. Cabinetul Nataliei Gavrilița a avut unul dintre cele mai dificile mandate de la independența țării încoace, marcat de crize multiple și suprapuse: războiul din Ucraina și criza umanitară cauzată de aflulșul de refugiați din statul vecin, șantajul energetic exacerbă de o inflație fără precedent și de creșterea prețurilor. După părerea mea, guvernul a făcut față crizelor, dar nemulțumirea tot mai mare a cetățenilor față de situația socio-economică și erodarea capitalului politic al partidului

de guvernământ a dus în cele din urmă la demisia guvernului Gavrilița.

Nemulțumirea față de partidul de guvernământ PAS a fost, de asemenea, legată de progresul lent în domeniul reformei sistemului de justiție și combaterii corupției. Aceasta a fost una

dintre cele mai importante promisiuni făcute de PAS în campania electorală și o prioritate pe agenda guvernului. Majoritatea recomandărilor Comisiei Europene se referă la reforma sistemului de justiție și la lupta împotriva corupției în contextul statutului Republicii Moldova de țară candidat la UE. Anume aici însă

progresul a fost extrem de lent, ceea ce a provocat critici și nemulțumiri din partea societății.

Fără îndoială, și situația ce ține de securitate este extrem de gravă, iar de la autorități se așteptau acțiuni mai hotărâte. Dar cred că toate cele de mai sus au contribuit la demisia guvernului.

■ **Parlamentul Republicii Moldova, în ședința de joi, a aprobat noul guvern în frunte cu Dorin Recean, care anterior a fost consilier prezidențial pe probleme de apărare și securitate națională. Cum s-a schimbat noul guvern?**

■ Personal, nu am crezut că vor exista schimbări semnificative în componența noului guvern, iar acest lucru a fost confirmat de noul vechi cabinet al premierului Recean. Zic „noul vechi” guvern, deoarece doar câțiva miniștri s-au schimbat, ceilalți au rămas în funcție, inclusiv dintre cei care erau considerați ineficienți și care reprezintă sectoare cheie. Sper mult să nu să se confirme temerea că schimbările vor fi doar mimate și că în realitate lucrurile nu se vor schimba prea mult.

Prioritățile declarate privind restabilirea ordinii și disciplinei în instituțiile statului, asigurarea păcii și stabilității inspiră optimism

Prioritățile anunțate de noul prim-ministru Recean, care se referă la restabilirea ordinii și disciplinei în instituțiile statului pe lângă dezvoltarea economică, și asigurarea păcii și stabilității inspiră totuși o doză de optimism.

Inspiră totuși o doză de optimism prioritățile anunțate de noul prim-ministru Recean, care se referă la restabilirea ordinii și disciplinei în

instituțiile statului pe lângă dezvoltarea economică, și asigurarea păcii și stabilității.

Cu referire la ordine și disciplină, este imperativ de a restabili controlul efectiv al statului întrucât justiția, spre exemplu, rămâne în continuare capturată de grupările de interese care s-au mobilizat și exercită presiune, iar instituțiile statului rămân neputincioase în fața acestui flagel. Sunt valabile și criticile referitoare la amestecul politicului în justiție și la faptul că puterea rămâne tentată să controleze instituțiile, astfel noua echipă guvernamentală va avea misiunea să demonstreze că asigurarea independenței justiției nu poate exista separat de reforma sistemului de justiție.

Avansarea reformei justiției rămâne definitivă pentru reușita noului guvern și realizarea programului de guvernare, întrucât toate celelalte sectoare vor fi afectate de progresul sau regresul pe această dimensiune. De aceasta va depinde și parcursul țării noastre în procesul de integrare europeană, justiția și anti-corupția fiind domeniile de la care partenerii de dezvoltare au cele mai multe așteptări, reflectate și în cele șase din nouă recomandări ale Comisiei Europene în contextul statutului de țară candidat la aderarea la Uniunea Europeană.

Pe dimensiunea economică, este nevoie de o abordare vizionară în ceea ce privește modelul economic de dezvoltare și rămâne de văzut dacă noului guvern îi va reuși acest lucru.

Noul guvern trebuie să identifice corect riscurile și amenințările și să dezvolte o nouă strategie de securitate și apărare

Cât privește prioritatea asigurării păcii și securității, importanța acesteia este de la sine înțeleasă dat fiind situația extrem de precară în domeniul securității pe fundalul

revanșismului Rusiei. Noului guvern îi revine rolul de a identifica corect riscurile și amenințările și de a trasa noua strategie în domeniul securității și apărării. Și aici lucrurile ar trebui să se întâmple cât de curând posibil.

Toate cele de mai sus nu vor putea fi realizate fără instituții ale statului puternice și competente, fără funcționari publici profesioniști și motivați. Resursele umane deficitare a fost una din marile probleme ale Guvernului Gavrilița, care ar putea face dificilă și realizarea programului de guvernare al Guvernului Recean. Capacitatea de a atrage oameni competenți în instituțiile statului și de a face procesul decizional mai transparent, inclusiv și participativ va conta.

■ **Schimbarea guvernului va afecta cursul european al Moldovei?**

■ Prim-ministrul Recean a declarat că obiectivul programului de guvernare este implementarea viziunii de dezvoltare a președintei Maia Sandu și a planului de guvernare al Partidului Acțiune și Solidaritate, cu ajustările de rigoare la realitățile curente. Astfel, integrarea europeană rămâne prioritară, iar ceea ce va putea influența parcursul european al țării va fi capacitatea de implementare a reformelor asociate cu acest proces. Este importantă atât calitatea, cât și viteza cu care vor fi realizate reformele.

■ **Cât de reală este amenințarea din partea Rusiei?**

■ Amenințarea despre care se vorbește și pe care o trăim cu toții de când s-a început războiul în Ucraina este una reală. Situația în Republica Moldova va depinde mult însă de desfășurarea evenimentelor din țara vecină. Atât timp cât ucrainenii vor rezista, un conflict armat în Republica Moldova este puțin probabil. Rămâne însă valabil pericolul răsturnării puterii prin mijloace ale războiului hibrid cu care operează Rusia în Moldova și mă refer aici la războiul informațional, la forțele politice pro-ruse

conectate la oligarhii fugari care profită de problemele social-economice cu care se confruntă țara pentru a radicaliza populația și organiza proteste masive, destabilizând astfel situația din țară. Acesta este un teren propice pentru acțiuni subversive cu implicarea elementelor străine care este un pericol real, la care s-a referit recent și președinta Maia Sandu.

Răsturnarea puterii de stat prin războiul hibrid purtat de Rusia în Moldova rămâne amenințare valabilă

■ **NATO se gândește în prezent la cum să sporească sprijinul**

pentru „partenerii vulnerabili la intervenția rusă”. Pe ce fel de sprijin se bazează în primul rând Moldova?

■ Nu se știe dacă Moldova va fi dotată cu sisteme de supraveghere și apărare aeriană, așa cum a solicitat recent Occidentului Maia Sandu. Chișinăul însă poate conta pe sprijin în pregătirea cadrelor militare, precum și a funcționarilor publici din domeniul securității și apărării; pe obținerea de echipamente de protecție pentru personalul militar; pe asistență în domeniul securității cibernetice etc.

Pentru a-și consolida potențialul militar și pentru a preveni un posibil atac din partea Federației Ruse în viitor, va fi important ca Moldova să primească echipament militar, inclusiv arme letale.

Sperăm totuși că noul statut al Republicii Moldova de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană va marca o nouă etapă de cooperare în domeniul securității și apărării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, dar și NATO.

Sursa: **IPS International Politics and Society**

Opinia expertului

Războiul pe scară largă al Rusiei împotriva Ucrainei: un an de rezistență

Natalia Stercul, președintă a Asociației pentru Politică Externă (APE)

La un an de la începerea invaziei pe scară largă de către Rusia a Ucrainei, trupele ruse nu au reușit să-și atingă nici obiectivele inițial stabilite ale „operațiunii speciale” și nici planurile pentru a doua fază a războiului - controlul deplin asupra Donbasului și accesul în Transnistria. Greșelile de calcul ale Kremlinului devin din ce în ce mai vizibile, iar declarațiile tot mai absurde, însă războiul continuă. Mai mult, faza sa cea mai activă este așteptată în primăvară. Sprijinul militar din partea occidentului pentru contraofensivă, progresele în primele linii, eliberarea teritoriilor sale și victoria necondiționată rămân pentru Ucraina chestiuni centrale. Judecând după rezultatele discuțiilor în formatul

„Ramstein” și ale Conferinței de Securitate de la München, sprijinul internațional în această direcție se întărește, iar cooperarea pentru acordarea asistenței din partea partenerilor occidentali se extinde semnificativ.

La un an de la lansarea de către Kremlin a „operațiunii militare speciale” pe 24 februarie 2022, trupele ruse continuă războiul pe scară largă cu Ucraina. Forțele armate ale Ucrainei țin cu fermitate linia și rezistă agresiunii ruse. În aprilie 2022, a fost lansată a doua fază a „operațiunii speciale”. Ministrul rus de externe Serghei Lavrov a declarat că scopul celei de-a doua etape a

războiului este eliberarea completă a teritoriilor regiunilor Donețk și Lugansk și stabilirea controlului asupra sudului Ucrainei.

Aceasta a început cu o ofensivă în Donbas, atacuri cu rachete asupra orașelor ucrainene din est, în special, Harkov, Nikolaev,

Kramatorsk, Slaviansk și altele. Controlul asupra Donbasului ar fi trebuit să facă posibilă crearea unui coridor pe uscat către Crimeea și să ofere posibilitatea de a influența obiectivele vitale ale Ucrainei, inclusiv porturile de la Marea Neagră prin care sunt transportate produse agricole și metalurgice în străinătate. Totuși, așa-zisa implementare consecventă a „planului de eliberare” a autoproclamatelor Republici Populare Donețk (RPD) și Republici Populare Luhansk (RPL) a suferit eșec. De altfel, ca și planul pentru prima fază a războiului declanșat de Rusia. Eroismul și dăruirea armatei ucrainene sunt de admirat, mai ales având în vedere superioritatea tehnică a armatei ruse asupra forțelor armate ucrainene pe uscat, pe mare și în spațiul aerian.

Planurile Rusiei și mobilizarea parțială pentru implementarea lor

Întâmpinând tot mai multe dificultăți pe front, în septembrie 2022, Vladimir Putin a anunțat o mobilizare parțială. Aceasta a fost argumentată cu necesitatea implicării personalului militar datorită întinderii liniei frontului în timpul unei operațiuni militare speciale în Ucraina, precum și a bombardării constante a teritoriilor de la granița rusă și a atacurilor asupra regiunilor eliberate: RPD, RPL, regiunile Zaporojie și Herson. Trebuie de remarcat că Rusia însăși era destul de sceptică cu privire la posibilitatea declarării mobilizării, deoarece în acest fel Kremlinul ar fi recunoscut de fapt starea reală a lucrurilor în războiul cu Ucraina. Anunțul mobilizării parțiale a lovit destul de dureros regimul lui Putin. Un val de mitinguri cu sloganuri „Nu războiului” a cuprins mai multe orașe

din Rusia. Protestele au fost înăbușite însă cu brutalitate. Mai mulți ruși au fost forțați să părăsească Rusia și să fugă în țări terțe.

Înfrângerea Rusiei în regiunile Harkov și Liman din regiunea Donețk, împreună cu incapacitatea de a se mobiliza, demonstrează în mod convingător că sistemul politic rus se îndreaptă spre o perioadă turbulentă. Anunțul lui Putin din 30 septembrie privind anexarea a patru regiuni ale Ucrainei, pe care de fapt nu le controlează, părea absurd. Până la sfârșitul lunii octombrie, sarcina stabilită de mobilizare a 300.000 de oameni a fost finalizată. Totodată, decretul de finalizare a acesteia nu a fost semnată nici până acum. Mobilizarea în Rusia se realizează pentru prima dată și nu există un plan clar de acțiune, ceea ce-i oferă Kremlinului posibilitatea de a manipula în legătură cu acest proces. Până în prezent, nu există semne evidente de încetare a continuării mobilizării. Soldații ruși mor în număr mare pe front, mai ales cei mobilizați, pentru că sunt slab pregătiți. Putin nu intenționează să se oprească, iar un război pe scară largă necesită un aflax constant de trupe și resurse. Prin urmare, probabilitatea ca mobilizarea să fie reluată este destul de mare. Trimițând mai mulți ruși la război, Putin atrage țara într-o situație din ce în ce mai critică.

Retragerea trupelor ruse din Herson, regiune pe care o anexase, nu mai putea fi justificată de neajunsurile sistemului. Încă de la începutul ocupării, recucerirea Hersonului rămânea unul dintre principalele obiective militar-politice ale Ucrainei, care a fost atins. În ciuda unor asemenea erori evidente de calcul ale armatei ruse, unii analiști militari ruși notează că principalele forțe ale

trupelor ruse nu sunt încă dislocate pe front, adică până când rezerva principală de soldați mobilizați nu este epuizată, încercând astfel să „salveze fața” cumva și să se justifice. În același timp, există o înțelegere din ce în ce mai mare că, chiar dacă luptele din Ucraina încetează, o întoarcere la o viață pașnică de dinainte de război este imposibilă atâta timp cât persistă regimul militant rus. Economia Rusiei se cufundă într-o stagnare din ce în ce mai mare, îngreunată de influența sancțiunilor internaționale și de părăsirea țării de către cel mai calificat personal. Greșelile de calcul ale lui Putin devin tot mai evidente în toate manifestările lor: militare, politice, economice, de resurse, inclusiv din punct de vedere al potențialului uman.

Din octombrie, Rusia și-a intensificat atacurile asupra obiectivelor infrastructurii energetice și a altor obiective critice de infrastructură ale Ucrainei. În noiembrie, 50 la sută din sistemul energetic al Ucrainei a fost dezactivat ca urmare a terorii generate de rachetele rusești. Iarna, situația a escaladat și mai mult, locuitorii Ucrainei se așteaptă la o deconectare totală, atunci când sistemul de alimentare poate fi complet dezactivat. În același timp, Ucraina a reușit să recupereze circa 54% din terenurile sale ocupate de Rusia de la începutul războiului.

Consecințele atacurilor cu rachete rusești asupra Ucrainei sunt resimțite și de statele vecine. În special, de Republica Moldova, unde pentru a patra oară de la începutul războiului, rămășițe de rachete ca urmare a bombardării Ucrainei cad pe teritoriul Republicii Moldova. Poliția de Frontieră, împreună cu reprezentanții Inspectoratului de Poliție al

raioanelor, sunt nevoite să depună toate eforturile necesare pentru a asigura cetățenii.

Sprrijin internațional și asistență militară din partea occidentului pentru Ucraina

Pe 14 februarie 2023 a avut loc la Bruxelles o întâlnire a miniștrilor apărării NATO în format „Ramstein”, care a reunit 54 de delegații la masa de discuții. Subiectul de discuție a fost sprijinul militar pentru Ucraina în vederea creșterii capacității sale de apărare, începerea contraofensivei ucrainene, asistența militară din Occident și posibilitatea utilizării acesteia (instruirea armatei ucrainene, repararea echipamentelor, pieselor de schimb și muniției). Aceasta a fost a noua întâlnire a grupului de contact privind Ucraina de la începutul războiului. Sprijinul și cooperarea internațională sunt în creștere în această direcție. Drept exemple de unificare a eforturilor la nivel internațional sunt Statele Unite, Germania și Țările de Jos care vor furniza Ucrainei sisteme antiaeriene Patriot. Apoi Franța și Italia pentru furnizarea de sisteme de apărare aeriană SAMP/T. De asemenea Uniunea Europeană a organizat o misiune de pregătire pentru soldații ucraineni, iar „coalitia țărilor furnizoare de tancuri” - Germania, Polonia, Canada, Spania, Portugalia, Norvegia, Danemarca și Țările de Jos - sunt responsabile pentru

aprovizionarea cu tancuri Leopard și logistica aferentă.

Războiul Rusiei împotriva Ucrainei este unul dintre subiectele centrale care se discută practic pe toate platformele internaționale. Conferința de securitate de la Munchen, care s-a deschis pe fondul luptei acerbe din Ucraina, nu a făcut excepție. Reprezentanți ai 150 de țări s-au reunit la Munchen în perioada 17-19 februarie 2023, pentru a discuta despre sprijinul și asistența militară pentru Ucraina, despre introducerea unui „nou pachet mare de sancțiuni” cu ocazia marcării agresiunii ruse împotriva Ucrainei. Acestea sunt de natură economică vizează persoane concrete și sunt îndreptate spre înăsprirea restricțiilor bancare care vor afecta și țările terțe care permit Rusiei să eludeze sancțiunile.

Ucraina exclude posibilitatea de a renunța la vreun teritoriu al țării sale, deoarece orice concesii teritoriale ar slăbi-o ca stat. Negocierile în acest sens sunt pur și simplu excluse. Cel mai important lucru pentru Ucraina este asistența militară pe scară mai largă din partea aliaților și accelerarea ritmului de primire a acesteia. Ucraina a remarcat în mod repetat nemulțumirea față de întârzierea furnizării de arme pentru apărare și declanșarea unei contraofensive.

Când și cum se va termina războiul din Ucraina?

Dinamica ostilităților continuă să fie ridicată și încă nu se poate

vorbi despre sfârșitul războiului, dimpotrivă, există presupuneri că ofensiva din primăvară va deveni cea mai activă fază a acestui război brutal de la începutul ostilităților. Scenariile pentru posibila desfășurare a evenimentelor și dinamica ulterioară a ostilităților sunt discutate constant de experții militari, cu toate acestea, nu există încă certitudine în această chestiune. Un singur lucru este clar, Putin nu se va opri, iar Ucraina va continua lupta pentru recucerirea teritoriilor sale ocupate temporar.

Victoria Ucrainei și restabilirea integrității sale teritoriale depind în mare măsură de sprijinul ferm al Occidentului și de noi provizii de arme. Atacurile continue ale Rusiei asupra infrastructurii energetice a Ucrainei, cu scopul de a submina în cele din urmă viabilitatea statului ucrainean, exacerbează dramatismul situației, întrucât acțiunea militară directă, combinată cu o strategie de război de uzură, face, de asemenea, imposibilă prognoza încheierii în timpul apropiat a războiului. Drumul către victoria Ucrainei nu va fi ușor și, cel mai probabil, nu atât de rapid pe cât ne-am dori. Totuși, dăruirea armatei ucrainene și a poporului ucrainean nu lasă absolut nicio îndoială că Ucraina va putea să-și elibereze pământul, să obțină această victorie și să-și continue dezvoltarea ca stat suveran și independent.

SECURITY & DEFENCE DIGEST

Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

Mediul de securitate în Republica Moldova în contextul pregătirilor unei noi ofensive rusești pe frontul din Ucraina

Mediul de securitate în Republica Moldova din ultimele luni este caracterizat și influențat de evoluția războiului din Ucraina. Evenimentele din țara vecină au ghidat mai multe decizii la nivel înalt, inclusiv schimbarea guvernului la Chișinău. Cel din urmă, conform declarațiilor Președintei Republicii Moldova, Maia Sandu, va fi concentrat pe întărirea aspectelor de securitate.

Dacă să ne referim la situația din Ucraina, să amintim că Federația Rusă în toamna anului 2022 a desfășurat un val de mobilizare, aducând sub arme încă aproximativ 300 000 de personal militar. Adicional, Armata Rusă a ajustat tactica de luptă bazându-se actualmente pe tactica subunităților mici de infanterie, care, în primele luni ale războiului, era folosită exclusiv de Ucraineni. Atacurile rușilor care mizează mai puțin pe tehnică blindată grea, bazându-se acum pe forța vie a soldaților ruși, a dat rezultat, astfel fiind cucerit orașul Solidar din estul Ucrainei, orașul Bahmut fiind pe jumătate încercuit cu o probabilitate mare să cadă. Totodată, s-a speculat mult, începând cu luna decembrie 2022, că în primele luni ale anului 2023 Federația Rusă va lansa o nouă ofensivă majoră în Ucraina pentru a-și atinge scopurile propuse la începutul

războiului. Cel mai probabil ofensiva despre care vorbeau rușii este deja în curs de desfășurare, luând în calcul activizarea operațiilor militare pe toată linia frontului, iar succesul armatei ruse până acum este destul de modest.

În același timp, lunile ianuarie și februarie curent au fost caracterizate și de schimbarea radicală a poziției aliaților vis-a-vis de livrarea Ucrainei a tancurilor, rachetelor cu o rază de peste 150 km și chiar avioanelor de luptă. Cu toate acestea, sistemele de armamente menționate mai sus urmează să fie livrate treptat în țara vecină, conform procedurii stabilite, în timp ce suferă mecanismul de generare a forțelor ucrainene. În același timp, rata de consum a munițiilor și rata de deteriorare a tehnicii de luptă sunt exorbitante comparativ cu oricare alt conflict de până acum. Despre aceasta a menționat și Secretarul General al Alianței Nord-Atlantice, Jens Stoltenberg, pe 13.02.2023, înaintea reuniunii ministeriale NATO la nivel de miniștri ai apărării, la care una din întrebările ridicate a fost solicitarea către națiuni de a-și crește stocurile de muniții.

În acest context, Republica Moldova a beneficiat și ea de asistență militară

din partea țărilor partenere. Au fost livrate primele mașini de luptă de tip "Piranha", urmând să fie livrat și alt echipament militar. De asemenea, este de evidențiat că atât NATO, cât și UE a venit cu un pachet de ajutor militar pentru R. Moldova fără precedent, dar și cu asistență ce ține de apărarea civilă. Acest lucru a fost menționat de numeroși oficiali străini pe parcursul vizitei ex-premierului Natalia Gavrilă la Bruxelles, în perioada 04-08 februarie 2023, dar și de oficiali din țară. Mai mult ca atât, Secretarul NATO Jens Stoltenberg a declarat că pachetul de asistență pentru Republica Moldova a fost pe agenda discuțiilor la ministeriala NATO din 14-15 februarie. La fel, în anul 2023 a fost majorat și bugetul pentru apărare al R. Moldova care acum constituie aproximativ 0,55% din PIB. Această creștere nu este evident suficientă pentru necesitățile apărării, este însă un pas important în tendința de dezvoltare a Armatei Naționale și arată angajamentul autorităților de a investi în sistemul de apărare al țării.

Amenințări constante

Cât privește amenințările la adresa securității și apărării Republica Moldova, acestea nu s-au schimbat esențial. După cum era de așteptat,

rachetele de croazieră rusești au continuat să survoleze spațiul aerian al țării. În legătură cu aceasta a fost convocat repetat la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene ambasadorul Federației Ruse la Chișinău, Oleg Vasnețov. Cu certitudine, aceste măsuri nu sunt de ajuns și de facto evidențiază limitele autorităților în găsirea unui răspuns militar sau preventiv la acțiunile Federației Ruse, care încalcă flagrant spațiului aerian moldovenesc.

Amenințările cu caracter militar pentru următoarele luni depind de evoluția războiului din Ucraina. Situația din teatrul de acțiuni ucrainean nu va afecta în perioada imediat următoare R. Moldova, deoarece, chiar dacă forțele Federației Ruse vor reuși să declanșeze ofensiva, aceasta, probabil, va avea ca obiectiv principal cucerirea doar a regiunilor ucrainene anexate/ recunoscute ilegal în granițele existente ale acestora. Pe direcția operativă „Nicolaev – Odessa” este puțin probabil ca forțele rusești să treacă la ofensivă, deoarece nici mediul geografic (prezența obstacolelor naturale severe) și nici forțele și mijloacele disponibile nu permit declanșarea acesteia. Conform declarațiilor Șefului Statelor Majore Întrunite al SUA, Generalului Mark A. Milley, făcute în marja întâlnirii grupului de contact pentru Ucraina (Rammstein 9) din 4.02.2023, Rusia a pierdut războiul la nivel strategic, operațional și tactic. La aceeași reuniune, Secretarul Apărării al SUA, dl. Lloyd J. Austin a declarat că „suntem în pragul unei contra-ofensive ucrainene, care va începe peste câteva săptămâni, iar acum se fac ultimele pregătiri în vederea instruirii și închegării unităților ucrainene, care au fost dotate cu mașini de luptă și tancuri de producere occidentală”.

În același timp, conform declarației Președintei Republicii Moldova, Maia Sandu făcute pe 13.02.2023, Rusia este în proces de pregătire a unei lovituri de stat în Republica Moldova, care ar avea ca executori cetățeni străini din Serbia și Muntenegru. Aceștia ar urma să se infiltreze în R. Moldova pentru a ocupa clădiri guvernamentale, lua ostatici și sprijini protestatarii organizați de formațiuni politice dubioase cu scopul preluării puterii în stat. Din punct de vedere militar, o operațiune de anvergură ar necesita resurse mult mai mari, totuși vigilența la frontiera țării presupune luarea de măsuri preventive. Astfel, cetățeni sârbi care trebuiau să asiste la meciul de fotbal dintre echipele *Partizan (Belgrad)* și *Sheriff (Tiraspol)* nu au fost lăsați să intre în Republica Moldova pe 15.02.2023.

Părerii diverse

În același timp, există diferite părerii la acest subiect atât la nivel de societate, cât și de experți, precum și de oficiali străini, ca să nu mai vorbim de opoziție. Secretarul Adjunct al NATO, Mircea Geoană a declarat că Rusia nu ar avea puterea militară necesară ca să conducă o astfel de operațiune acum. Pe de altă parte, oficiali americani se arată îngrijorați de informațiile respective, cu toate că informația nu a fost verificată de o sursă independentă.

Cu toate acestea, indiferent dacă informațiile sunt veridice, sau nu, scenariul unei lovituri de stat în Republica Moldova având la bază diversioniști în sprijinul unor formațiuni politice pro-ruse nu este nou, și merită o atenție deosebită, constituind la moment cea mai gravă amenințare la adresa securității țării, care ar putea deturna cursul de integrare europeană a țării.

Astfel, politicile Federației Ruse în

Republica Moldova vor continua să fie proiectate orchestrat cu celelalte instrumente de putere și cu sprijinul elementelor coloanei a cincea ale acesteia în teritoriul țării pentru acțiuni subversive precum:

- Exploatarea punctelor vulnerabile ale administrației statului, economiei și a Forțelor Armate ale Republicii Moldova;
- Încurajarea dezacordului populației țării cu autoritățile centrale ale Republicii Moldova pe fondul deciziilor/ politicilor nepopulare ale acestora în domeniul social – economic;
- Consolidarea mișcărilor separatiste locale și amplificarea tensiunilor etnice, religioase și sociale;
- Stabilirea contactului cu oligarhii și oamenii de afaceri locali, precum și cu cei fugari (în țări străine), fiindu-le propuse oferte din partea Federației Ruse;
- Stabilirea contactelor cu grupările criminale locale și folosirea la nevoie a acestora în provocarea dezordinilor în masă, inclusiv în acțiuni militare.

Exploatarea vulnerabilităților

Propaganda Rusă va continua să exploateze vulnerabilitățile spațiului informațional din Moldova și se vor menține atacurile cibernetice. Cu toate acestea, atât propaganda cât și atacurile cibernetice nu prezintă metode cinetice, respectiv impactul lor va fi nesemnificativ pentru populație, însă ar putea fi resimțit din plin de către guvernarea de la Chișinău prin intermediul sondajelor de opinie.

Pentru a contracara aceste amenințări, autoritățile și structurile de forță trebuie în mod prioritar să monitorizeze situația pentru a preveni orice tentativă subversivă care ar duce la schimbarea cursului european al țării. De asemenea, este necesar de intensificat eforturile diplomatice și militare în vederea stopării violării spațiului aerian al Republicii Moldova. Adițional, R. Moldova trebuie să continue să-și consolideze sectorul de apărare, să continue achizițiile de armament modern, dar și instruirea efectivului militar pentru a opera sistemele

de armament nou. Este evident că trebuie să continue lupta cu propaganda, însă nu doar prin interzicerea unor surse media, ci prin adoptarea unei abordări sistemice. Un factor important în această luptă cu propaganda este excluderea greșelilor și acțiunilor, care compromit actuala guvernare și creează premise pentru dezinformare.

Cât privește amenințările cu caracter militar pentru următoarele luni, ele depind de evoluția războiului din Ucraina. Cel mai

probabil vor continua survolările rachetelor balistice rusești, în cazul în care eforturile militare și preponderent diplomatice moldovenești nu-și vor atinge scopul. Totodată, se va păstra pericolul unor acțiuni subversive din partea Rusiei, iar în condițiile unor circumstanțe favorabile, ar putea duce la tentative de schimbare a puterii politice la Chișinău. La fel, sunt posibile unele provocări și în regiunea Transnistreană, drept reacție la aprobarea Legii cu privire la separatism.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).